

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Adalet Bakanı Abdulhamit GÜL** tarafından Anayasanın 98' inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96' ncı ve 99' uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Muazzez ORHAN IŞIK

Van Milletvekili

Türkiye cezaevlerinde, kapasite aşırı doluluk oranları, uzun süren yargılama süreçleri ve haksız tutuklamalar nedeniyle adaletsiz birçok uygulama yaşanmaktadır. Cezaevlerinde tutulan yüzbinlerce kişinin yaşam koşulları insan onuruna aykırı bir şekilde ulusal ve uluslar arası mevzuatın ihlaline neden olmaktadır. Türkiye'nin bir hukuk devleti olduğu ve kanuna aykırı işlemlerin olmayacağı'nın görülmesi gereken yerlerden biri de yargılama süreçleri ve devamında infaz alanları olan cezaevleridir. Hakkında herhangi bir hüküm verilmemiş onbinlerce tutuklu çok fazla uzun sürelerle tutuklu kalmakta, hasta tutukluların sağlık hakkı kapsamındaki talepleri tam olarak yerine getirilmemekte ve bu nedenle dönem dönem yaşam kayıpları olmaktadır. Sadece 2020 yılında Vefa Kartal, Ali Boçnak, Takiyettin Özkahraman, Mustafa Akyol, Kinyas Gülcan, Sabri Kaya, Nurcan Bakır, Nebi İlhan, Erdiñ Tülay, Burhan Karatay, Hüseyin Polat, Musa Gülbeyaz, Muhsin Kızıllkan, Mehmet Yıldızbakan, Mehmet Selim Buğrahan, İbrahim Akbaba, Emine Aslan Aydoğan, Mustafa Koçak, Ebru Timtik, Mustafa Kabakçioğlu, Sıtkı Bektaş, ve Koçer Özdağ'ın aralarında bulunduğu yaklaşık 40 tutuklu ve hükümlü hastaneye zamanında götürülmediği ve tedavi edilmediği yaşamını yitirdi. 2021 yılında da Mehmet Ali Çelebi, Hüseyin İdiğ., Hayrettin Yılmaz, İsa Gültekin ve Hadi Yalçın'ın aralarında olduğu mahpuslar yaşamını yitirmiştir. Önceki yıllarda da bu ölümlerin sistematik bir şekilde devam ettiği bilinmektedir. 2017-2019 döneminde de 44 kişinin cezaevlerinde yaşamını yitirdiği kamuoyuna yansımıştır.

Alınmayan tedbirler ve verilmeyen sağlık hizmeti sonucu fiilen bir ölüm cezasına dönüşen bu durum ortaya çıkarmaktadır. Ceza İnfaz Sisteminde Sivil Toplum Derneği ve İnsan Hakları Derneği'nin verilerine göre halen ölüm riski altında yüzlerce tutuklu ve hükümlü bulunmaktadır. İnsan Hakları Derneği (İHD) Genel Merkezi'nin verilerine göre; mahpusların sağlık ve iletişim hakları ihlal edilmekte, çeşitli disiplin suçları ile tecrit ve izolasyona tabi tutulmaktadır. Özellikle sağlık hakkı ihlalleri hala devam etmektedir. İHD'nin hapishanelerdeki 'Ağır Hasta ve Hasta Mahpus Listesi 2020' verilerine göre, Türkiye hapishanelerinde halen 604'ü ağır 1.605 hasta mahpus bulunuyor. Hasta

mahpusların nitelikli sağlık hizmetine erişim sağlanmadığı ve cezaevinde yaşamlarını yitirdiği bir cezaevi politikası sürmektedir. Mehmet Emin Özkan vakasında da görüldüğü üzere ağır hasta olmasına rağmen cezaevi-hastane arasında kelepçeli şekilde devam eden infaz süreci işkenceye dönüşmüştür. Bu durumdaki mahpusların cezaevinde kalmasının ağır hak ihlallerine ve hatta ölüme yol açacağı bilinmelidir. Ağır hasta mahpusların cezaevi ve korona koşulları nedeniyle sağlık hizmeti alamadığı bilinmektedir. Adalet Bakanlığı'nın cezaevinde yaşanan hukuk dışı koşullara son vermesi, mahpusların nitelikli sağlık hizmetinden yararlanmasını sağlaması anayasa, hukuk devleti ve uluslararası sözleşmelerin gereğidir.

Bu bağlamda:

- 1) Türkiye cezaevlerinde 2015-2021 yılları arasında gerçekleşen ölüm sayısı kaçtır?
- 2) Türkiye cezaevlerinde hasta olduğu sağlık raporlarla ortaya konulmuş kaç mahkum bulunmaktadır? Bunların kaç kadın, engelli ve 65 yaş üzerindedir?
- 3) Korona ve cezaevi koşullarında hasta ve ağır hasta mahpusların sağlık hizmetleri nasıl karşılanmaktadır?
- 4) İnfazının çoğunu yerine getirmiş yaklaşık 600 ağır hasta mahpusun yaşam hakkının korunması amacıyla hükmün geriye bırakılması veya diğer adli kontrol hükümleri için bakanlığın bir girişimi olacak mıdır?
- 5) Avrupa Cezaevi Kurallarının “özgürlüğünden yoksun bırakılan herkese, insan haklarının gerektirdiği gibi saygılı davranılmalıdır” ilkesi başta ağır hasta mahpuslar için olmak üzere Türkiye'deki tüm mahpuslar için geçerli midir? Bu ilkeye uyulmakta mıdır?
- 6) Ağır hasta mahpuslar, 5275 sayılı yasanın 16. Maddesinin hangi şartlarını yerine getirmemektedir? Bu şartları uymasına rağmen serbest bırakılmayan ağır hasta tutuklu ve hükümlü sayısı kaçtır?
- 7) Ömrünün çoğunu cezaevinde geçirmiş ve şu an bakıma muhtaç, kanser ve benzeri ağır hastalığı olan mahpusların cezaevinde tutulmasının hukuki gerekçeleri nelerdir?
- 8) Hasta mahpusların salıverilmesi veya tahliyesi hakkında Bakanlığınızın yapmakta olduğu bir çalışma mevcut mudur?
- 9) Ağır hasta mahpusların ölmeye yakın hastaneye gönderilmesi politikasına son verecek misiniz?
- 10) 25 Ağustos 2021'de yaşamını yitiren ağır hasta mahpus Mehmet Ali Çelebi'nin ölümü hakkında başlattığınız bir soruşturma mevcut mudur?
- 11) Yaşlı, hasta ve bakıma muhtaç Mehmet Emin Özkan neden tahliye edilmiyor? Ağır hasta olan bu kişinin ölmeden önce serbest bırakılması için bir girişim başlatacak mısınız? çekiniyorsunuz?
- 12) Cezaevlerine sağlıklı giren ama cezaevlerinden cenazeleri çıkan bu tutuklu ve hükümlülerin ölümünden siyaseten sorumlu olduğunuzu düşünüp istifa etmeyi düşünüyor musunuz?